

дослідження можливостей використання проблемних задач на уроках при вивченні курсу «спеціальна технологія» в ПТУ, проведені на основі аналізу дидактичної, психологічної, методичної літератури та результатів практичної роботи з учнями, озвояють зробити деякі короткі висновки:

- розв'язування проблемних виробничо-технічних задач надає можливість здійснити діагностику знань учнів;
- об'єктом уваги викладача стає сама пізнавальна діяльність учня;
- підвищується рівень професійно-технічної підготовки учнів.

Біленкова С.В. (м. Чернівці)

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З СИСТЕМОЮ ЯПОНСЬКОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ КУЛЬТУРИ

В щоденнику англійського мандрівника Петрі Ватсона, виданого на початку нашого століття, записано: «Якщо ви пробули в Японії шість неділь, ви все розумієте. Через шість місяців ви починаєте сумніватися. Через шість років ви ні в чому не впевнені». Так, дійсно. Японія - країна загадкова і викликає зацікавленість багатьох народів, країн.

В Каліфорнійському університеті розгортається справжня боротьба, коли відкривається запис на навчання на курс «Японське ділове співробітництво». Японську мову викладають в Массачусетському технологічному інституті. Всього в американських коледжах вивчають японську мову 23 тисячі студентів. Частина з них зі всіх континентів вчить мову в самій Японії. Нею намагаються оволодіти в учбових закладах 75 країн. Уроки японської мови веде телебачення в Америці, Канаді, Австралії, Південній Кореї, Китаї.

З необхідністю більше знати і правильно розуміти Японію доводиться, я думаю, погодитись і нам. В Японії уроки української мови демонструвалися по національному телебаченню ще в 70-ті рр., де вивчалася наша мова, звичаї, побут, музика тощо.

Сьогодні українські письменники та журналісти стали більше і частіше писати про Японію. І в той же час широка аудиторія знає про культуру цієї держави дуже мало в порівнянні з тим місцем, яке займає вона в сучасному світі. Ікебана, чайна церемонія, карате, «Тойота», «Міцубісі» і «Соні», які у всіх на слуху, не рахуються. Деякі сторони японської дійсності не просто біла пляма на карті наших знань. Японський побут, характер японців, їх уява про життя - все не таке, іноді навіть діаметрально протилежне тому, що звикли уявляти ми. Особливої уваги заслуговує питання освіти в Японії.

Відношенню японців до своїх дітей притаманне все те, що і іншим народам - бажання нагодувати їх, оберекти від хвороб, виховувати, робити подібними собі.

Але є у них і така риса, яку не відшукати у інших - повага до особистості дитини, бажання зробити коротке дитинство людини справді безхмарним, забезпечивши їх на майбутній духовний спокій.

Життя японських матерів і легше, і важче, ніж наших. Легше тому, що вони позбавлені від побутових незгод, а в більшості своїй навіть від роботи: важче - тому, що на них лежить відповідальність за сім'ю, і не має жодної причини, на яку могли би зіслатися, недобросовісно виконавши своє материнське призначення.

Японські чоловіки за традицією мало уваги приділяють жінкам, проводячи весь час на роботі, а вечір витрачають на різноманітні розваги в компаніях колег. Тому жінки, з перших років подружжя, звикнувши завжди почувати себе самотніми, віддають нерозтрачене почуття одному: дітям, присвячуючи їм всі свої дні. Так народився широко відомий в Японії образ матері-наставниці. Спокійним голосом, вона годинами може обговорювати, як готувати традиційну коробочку «бенто» з рисом і приправами для шкільних сніданків, хоча такі коробочки в ходу на протязі цілих століть, і придумати щонебудь нове в їх укладці важко; мати-наставниця постійно займається з дітьми додатково дома.

Розлучень в Японії майже не буває. Діти з дитинства мріють піклуватися про своїх батьків в старості. Головна роль в сім'ї належить матері, мати розуміє дітей краще, ніж батько, краще знаходить з ними спільну мову.

В японській системі виховання та освіти дивує активна і повноправна участь дорослих в дитячому житті. Вихователька в дитячому садку може бігати з малечю, немов би дівчинка, викладач в школі грає з дітьми в дитячі ігри.

Японські підпруги вважають, що головна мета для них - навчити дитину без перешкод увійти в колективи, провести в яких їм доведеться потім все своє життя. Адже японське суспільство розколоте на групи і клани, які змагаються між собою: фірми, політичні партії і фракції, наукові школи і спортивні клуби. Японський колектив не поглинає особистість. Навпаки, в ньому вона відчуває свою відповідальність за спільну справу.

В країні не прийнято давати назву вулицям, але в деяких міських районах, на прохання громадськості, дають ім'я маленьким провулком, що ведуть до школи: вулиця Знань, наприклад, або проїзд Відмінного навчання, вулиця Привітань. На початку і в кінці її на стінах будинків прикріплені таблички, на яких великими ієрогліфами написано: «Це - вулиця привітань! Вітаємо! Як поживаєте? Добрий ранок!»...

Курс шкільного навчання в Японії охоплює 12 років, половина випадає на початкове навчання. Це пояснюється надзвичайною складністю японської мови. Учні, наприклад, повинні засвоїти 1850 ієрогліфів - мінімум, який встановило Міністерство освіти. В дійсності для читання газет потрібно біля 3000 тисяч.

Половиною із офіційного і хронологічного мінімуму потрібно оволодіти вже в молодших класах. Кожний із ієрогліфів має декілька читань, варіантів вимови, мінімум два - верхній і китайське та нижній, японське. Те, як прочитати ієрогліф, по-китайськи (звідкіля прийшла в Японію писемність) чи по-японськи, визначається в кожному конкретному випадку правилами граматики. Крім ієрогліфів в японській мові вживається дві буквенні складові азбуки по 48 знаків кожна, а також латинський алфавіт. Не малих зусиль вимагає і вивчення історії своєї країни. Адже в Японії по сьогоднішній день офіційний літопис ведеться не по європейському календарю, а по роках правління імператорів. Ці назви умовних історичних епох також позначаються ієрогліфами, які також потрібно вивчити і запам'ятати. Імператор - символ країни, єдності народу.

«Його величність Імператор Акіхіто, котрий зійшов на трон 077. 01. 89 р. після смерті імператора Хірохіто (назв. після смерті імператором Сьова), найстарший син імператора Сьова та вдови - імператриці Нагако. Його Величність цікавиться дослідженнями життя риб і опублікував 25 наукових праць про бичків в «Японському іхтіологічному журналі». З 1986 р. - почесний член Лондонського наукового товариства. Цікавиться історією. У спорті любить теніс, верхову їзду. Її Величність, дружина імператора, Мітіко Сьода, отримує насолоду від гри на фортепіано, вишиває, тче і кохається в інших ремеслах.

Любить літературу та квіти, любить теніс. Їх Величність познайомились саме на тенісних кортах», - так описується в бюлетні посольства Японії в Україні «Факти про Японію» (№1, 1995).

За шість років життєрадісні малюки встигають змінитися і через дванадцять років виходять з школи сформованим 18-літнім юнацтвом. Часто серед об'яв можна зустріти і таку: «Хочете, щоб ваш дволітній малюк вивів свою фірму до числа найкращих? Готуйте його до цього вже зараз!» Це реклама приватного дитячого садка, в якому виховують майбутніх комерсантів.

Зараз середня освіта в Японії, як і в інших країнах, повністю приноситься в жертву вищій, перетворюючись в гнучкий місточок, що з'єднує дитячий садок з університетом, а роки юнацтва стають самими важкими в житті юнацтва. Вони складаються із безперервної зубрилки і хвилювань про майбутнє. Етика японської школи - це безперервна праця. Тільки праця, і ніщо інше, допоможе здати краще черговий іспит, вступити до більш престижної молодшої середньої, старшої школи, університету, а звідти - в багату фірму, завоювавши постійне місце в житті. Це стосується тільки юнаків. Для дівчат - 12 років стають роками справжнього щастя. Головне призначення жінки, вважають тут, - це все-таки не служба, а материнство. Безумовно, дівчина повинна попрацювати декілька років в колективі, щоб пізнати життя, але тільки до виходу заміж.

Для учениць випускають спеціальні кінофільми, видають спеціальну літературу. Головна мета - щасливе кохання, здійснені дівочі мрії. У юних японок немає того насмішливого, наставницького відношення до юнаків, яке процвітає в наших школах. На них поглядають тут з повагою, як на людей, що встигли немало потрудитися на благо своєї майбутньої сім'ї. Дівчатка дорослішають раніше хлопчиків, з ними набагато легше встановити психологічний контакт і управляти, особливо в молодших класах, і тому вони служать нашому вчителю надійною опорою, керуючи від їх імені шкільними колективами на громадських посадах. Ця статєва корпоративність наносить велику шкоду і справі виховання, і суспільству в цілому... В старших класах японських дівчат намагаються витіснити на окраїну конкурентного шляху. В головному навчальному окрузі країни, Токійському, їм відводиться набагато менше вакансій ніж юнакам. Відомо всім, що столичні старші школи, спадщина перших в країні імператорських гімназій, вважаються найпрестижнішими в Японії.

Ті, хто пройшов серію великих випробувань, був прийнятий до них на навчання, може вважати себе вже як би і студентом Токійського університету, що відкриває перспективний шлях до вищих сфер управління державою. І університет, і школи розглядаються урядовими колами країни, як розсадник майбутньої інтелектуальної еліти. На вступні іспити до старшої школи в Токіо приїжджають юнаки з усієї країни. Здавши вступні іспити, вони поселяються в шкільних гуртожитках - довгих двоповерхових будиночках. В них, як і у всіх гуртожитках для японської молоді панує дух спартанства. На весь дім - один умивальник і один туалет, біля якого ніколи не буває черги, і ніхто перш ніж зайти туди, не забуває надіти холодні тапочки, що стоять при вході.

Із здивуванням можна дізнатись, що в країні діє невелика кількість шкіл, в яких взагалі не влаштовують екзаменів від першого класу до останнього, і батьки, які бажають зберегти своїх дітей від стресів і переживань, можуть віддати їх туди на навчання. Але мало хто користується послугами цих шкіл, більшість намагаються з малих років віддати дітей у світ конкурентної боротьби.

В японському суспільстві цінують тільки ділові якості людини, виховання наполегливою працею і ніщо інше.

«Японія повинна бути предметом всебічного вивчення і стати постійним і обов'язковим предметом в наших середніх учбових закладах, так як Європа, тому, що нова Японія вже стоїть на рівні з державами Європи по своїй військовій міцності і культурному рівню» - записано на титульній сторінці книги «Для молоді», видавництва 1905 року м. Санкт-Петербург.

Заскалета С.Г. (м. Київ)

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Перебудова сучасної вищої школи на одне з перших місць висуває проблеми формування творчої особистості. В умовах росту інтеграції освіти, науки і виробництва ще в більшій мірі виступає завдання підготовки та формування творчої особистості фахівця, поступове перетворення навчальної діяльності студента в професійну діяльність. Виходячи з цього постає необхідність в безперервній освіті майбутнього фахівця. Будь-яка справжня освіта досягається лише шляхом самоосвіти. Саме вона здатна забезпечити постійний ріст професійної кваліфікації і самоудовконалення фахівця, сприяє удосконаленню стилю діяльності, спонукає до творчого пошуку. Отже, задача вищої школи - виховання спеціаліста, здатного постійно удосконалювати свої професійні навички. Поняття готовності до безперервної самоосвіти головним чином складається з оволодіння навичками самостійної роботи з літературою, прийомами аналізу матеріалу, виділення в ньому головних думок, порівняння різних точок зору, що висвітлюються, систематизація та узагальнення матеріалу, потяг до постійного поповнення своїх знань та бажання удосконалення своєї професійної майстерності, творча наснага. Тому задача вищої школи - це не тільки передача студентам інформації, а, насамперед, навчання їх засобам самостійних дій для здобуття і осмислення нової інформації. Це не тільки самостійне читання, але й формування оптимальних методів і засобів здобуття знань, які необхідні для практичної діяльності. Уміння самостійно працювати має особливе значення. Загальновідомо, що навчальний матеріал засвоюється краще, а навички пізнавальної діяльності формуються у студентів інтенсивніше саме під час самостійної роботи. Поняття самостійної роботи студентів можна тлумачити в залежності від дидактичної задачі, як специфічний вид учбової пізнавальної діяльності, відмінною рисою якої є, насамперед відсутність безпосереднього керівництва з боку викладача. Студент самостійно під дією мотивів, оцінює предмет діяльності, вибирає адекватні засоби їх вирішення для досягнення результату, здійснює необхідний самоконтроль. При цьому самостійна робота може вестись як в аудиторії, так і в позааудиторній роботі.

З точки зору навчального процесу під самостійною роботою розуміють види завдань, які засвоюються студентами в позааудиторний час - домашні завдання, лабораторні роботи, підготовка до практичних занять, іспитів та ін. Можна виділити такі види самостійної роботи, як обов'язкова (проводиться в процесі підготовки до занять), допоміжна (проводиться за спеціальним навчальним планом).

Питання організації самостійної роботи при вивченні іноземної мови стоїть у ряду дуже важливих проблем. Навчання студентів навичкам самостійної роботи яквдома, так